

**REVIEWING POSITIVE MESSAGES FROM
THE TEXTS OF THE 8TH GRADE TURKISH
COURSE BOOK**

**8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Olumlu Mesajlar
Yönünden İncelenmesi¹**

Şahin ŞİMŞEK²

Abstract

The course book is learning-teaching material that consists of texts prepared in accordance with the developmental characteristics and level of the student, prepared in line with the principles of the curriculum and presenting information on students. The course book, an integral part of the teaching process is an important tool that used teachers and students most frequently enabling the achievements of the curricula. Course books are prepared in order to ensure that students learn on their own in an orderly and accurate way. Especially course books that play an important role in learning from texts also make the implementation of teaching programs considerably easier. It is expected that they will give positive messages from texts in Turkish course books. The purpose of this study is to determine the positive messages given by the texts in the 8th grade Turkish course book and to determine whether the activities are aimed at finding these messages. This study is a descriptive study in the screening model. Documentary screening method was used in the research. Documentary screening involves finding, reading, grading and evaluating resources for a specific purpose. Identification of positive messages in texts is important for students to gain positive behaviors. Positive messages in Turkish course books should be reinforced with questions and activities. The required activities should be done in and out of the classroom so that the child can internalize these messages.

Keywords: Course book, positive message, behavior training

Özet

Ders kitabı, öğrencinin gelişim özelliklerine ve düzeyine uygun olarak hazırlanmış metinlerden oluşan, öğretim programlarının ilkeleri doğrultusunda hazırlanan ve içerdiği bilgileri öğrenciye sunan öğrenme-öğretme materyalidir. Öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olan ders kitabı, öğretim programlarında yer alan kazanımların gerçekleştirilmesini sağlayan, öğretmenin ve öğrencilerin en sık kullandığı önemli bir araçtır. Ders kitapları, programda yer alan konulara ait bilgileri sıralı ve doğru bir biçimde öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanır. Özellikle metinden öğrenmede önemli rol oynayan ders kitapları öğretim programlarının uygulanışını da önemli ölçüde kolaylaştırır. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden olumlu mesajlar vermeleri beklenir. Bu çalışmanın amacı 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin verdikleri olumlu mesajları tespit etmek, etkinliklerin bu mesajları buldurmaya yönelik olup olmadığını belirlemektir. Bu çalışma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar. Metinlerdeki olumlu mesajların tespit edilmesi öğrenciye olumlu davranışlar kazandırılması açısından önemlidir. Türkçe ders kitaplarındaki olumlu

¹ Bu çalışma, Uluslararası Taşköprü Pompeipolis Bilim Kültür Sanat Araştırmaları Sempozyumu'nda (10-12 Nisan 2017) sözlü olarak sunulmuş bildirinin genişletilmiş hâlidir.

² Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, ssmsek@kastamonu.edu.tr

mesajlar sorularla ve etkinliklerle pekiştirilmelidir. Çocuğun bu mesajları içselleştirmesi için gereken etkinlikler ders içinde ve ders dışında yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ders kitabı, olumlu mesaj, davranış eğitimi

GİRİŞ

Ders kitabı, bir derste kullanılan ve öğretim programında kazandırılması istenen davranışları kazandırmada esas oluşturan araçlardan birisidir. Başka bir deyişle ders kitabı, belli bir dersin (Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik vb.) öğretimi için ve belli bir düzeydeki (İlkokul 1, ortaokul 7 gibi) öğrencilere yönelik olarak hazırlanan; içeriği öğretim programına uygun olan, incelemesi yapılmış ve onaylanmış temel kaynaktır.

2434 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde (1995) ders kitabı, Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasıkül hâlinde de üretilen basılı eser, olarak tanımlanmıştır.

Ders kitabı, Türkçe derslerinde öğrencilere temel dil becerilerini kazandırmak için önemli bir işleve sahiptir. Bu işlev, kitaplarda yer alan metinlerden kaynaklanmaktadır. Çünkü Türkçe derslerinde bütün dil becerileri bu metinlerden hareketle hazırlanan etkinlikler yoluyla kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Türkçe öğretimi büyük ölçüde kitaplara dolayısıyla metinlere dayanmaktadır. Ana dili eğitiminin önemli bileşenlerinden okuma, yazma becerileri hatta dinleme becerisi de metinlere, farklı bir deyişle kitaplara gereksinim duymaktadır. Ekonomik olması, daha kolay elde edilmesi ve taşınabilmesi gibi birçok özellik kitapları vazgeçilmez kılmaktadır. Bu nedenle ders kitapları, eğitim öğretim ortamlarında yoğun bir biçimde kullanılan görsel ve yazılı kaynaklardandır.

Ders kitabı "öğretmen ve öğrencilerin öğretme-öğrenme hedefleri doğrultusunda yapacakları etkinlikler için yardımcı bir kaynak" ve "öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden bir gereç" (Alkan, 1979: 245)'tir. Ayrıca ana dili eğitiminde kullanılan farklı araç gereçlerin etkili olması da ders kitaplarının niteliğine bağlıdır. Çünkü ders kitapları bakanlığın belirlediği amaç ve kazanımları sistemli ve planlı bir biçimde uygulamaya yönelik hazırlanmış önemli araçtır (Şahin ve Şahin, 2009: 327). Böylelikle ders kitapları dersteki etkinliklerin daha dizgeli ve amaca uygun biçimde gerçekleşmesine rehberlik eder ve dersin işlenişinin rastlantılara bırakılmasını önler.

Eğitim öğretim uygulamaları, önceleri öğretmenin anlatmasına ve öğrencilerin dinlemelerine, ezberlemelerine dayanmaktaydı. Ancak geçen süreyle birlikte ders kitabının öğretim çalışmalarının ana kaynağı ve dayanağı durumuna geldiği görülmektedir. Daha sonraları ise ders kitabıyla birlikte birtakım kaynak ve başvuru kitapları birer öğretim aracı olmuştur (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1996: 11). Teknoloji alanındaki gelişmelere karşın ders kitapları, eğitim öğretim ortamlarının vazgeçilmez araç gereçleri olma özelliklerini sürdürmektedir.

Kuşaklar boyunca kullanılan ders kitapları içerik ve işlev açısından tüm araç gereçlerden üstün bir eğitim ortamıdır. Bu nedenle eğitim-öğretimdeki hiçbir araç gereç onun yerini tutamamaktadır. Ayrıca eğitim programlarının amaç ve hedeflerine ulaşması için hazırlanan ders kitapları, öğrenciye bilgi verme, ipuçları sunma ve onu araştırmaya yönlendirme gibi birçok açıdan da temel bir araçtır (Alkan, 1979: 245).

Nitelikli ders kitapları eğitim öğretimin bir araç gereci olurken aynı zamanda çevrenin, anne babanın aydınlanmasına olanak yaratmakta ve bilinçli kültürlenmeyi sağlamaktadır (Binyazar, 1983: 60). Böylelikle amaca uygun hazırlanmış ders kitaplarının basit mekanik

yapıdaki kaynaklardan olmadığı görülmektedir. Ana dili eğitiminin önemli amaçlarından olan “kültürlenme”ye de katkıda bulunmaktadır.

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, derslerinde öncelikle ders kitaplarından yararlandıkları (% 94,44) ve öğrenme başarısında öğretmenden sonra en etkileyici girdinin ders araç gereçleri olduğu bilinmektedir. Bunlar arasında en önemli araç gereçler ise ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarıdır (Kantemir, 1986: 40; Kavak, Kutlu ve Artar, 2004:120). Görüldüğü gibi ders kitaplarından yararlanma ve bu kaynakların öğrenci üzerindeki etkililiği yüksektir. Bu da ana dili eğitimindeki ders kitaplarının hazırlanmalarının rastlantılara bırakılmaması gerçeğinin bir göstergesidir. Ayrıca öğrencilerin ders kitaplarıyla da sürekli etkileşim içinde bulunduğu da göz ardı edilmemelidir.

Öğretim programlarının içeriğini öğrenciye aktarabilmek ders kitapları ile mümkündür. Ders kitapları öğrenme-öğretme sürecinde ön planda olan bir ders aracıdır. Birçok öğretmen, öğretim programlarından ziyade, öğrenme-öğretme etkinlikleriyle ilgili çalışmalarını ders kitabına ve öğretmen kılavuz kitabına göre düzenlemektedir. Bu durum ders kitaplarının önemini daha da artırmaktadır. Ders kitaplarının okullarda en çok kullanılan araç olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle ders kitaplarının olumlu yanlarının bilinmesi ve kitapların buna göre düzenlenmesi gerekir.

Kitapların yazımında program geliştirme ilkelerine uyulmalı, kitaplar her açıdan estetik değerler taşımalıdır. Kitaplardaki bilgi ve yöntemler güncel olmalı, yeni araştırmalara yer verilmelidir. Kitaplar toplumun gerçek sorunlarını yansıtmalı, öğretim yöntemi öğrenci odaklı olmalı, bireye kendini tanıma olanağı vermelidir (Pingel, 2003). Öğrencilerin günlük yaşamından, deneyimlerinden örnekler verilmeli, kitaplarda dil olarak günümüz Türkçesi kullanılmalıdır. Bireyin gelişime katkı sağlayacak olumlu mesajlar içeren metinlere yer verilmelidir.

“Metin kelimesi bir kitabın içindeki kısımları, başlı başına tek bir konuyu, makaleyi veya birkaç paragraftan oluşan ve bir ana fikre sahip olan yazıları anlatmak için kullanılmaktadır” (Akyol, 2006: 203).

Türkçe öğretiminde, yalnızca kuramsal bilgilerin, bir metinle ilişkilendirilmeyen soyut dil alıştırmalarının, öğrencileri ezberlemeye yönelteceği; öte yandan, uygulanmayan bilgilerin kısa sürede unutulacağı bilinmelidir (Sever, 2005: 10). Bu nedenle ana dili eğitiminin temel araç gereci olan ders kitapları yaşam gerçekliğini çocuğun algılayış ve kavrayış evrenine uygun bir biçime sokabilmelidir (Binyazar, 1983: 62). Ayrıca Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitabı, farklı türdeki yazınsal metinlerle ve uygulama örnekleriyle öğrencileri yeni kitaplara yöneltecek bir kılavuz olmalıdır (Sever, Kaya ve Aslan, 2011: 20). Seçilen metinler ve hazırlanan etkinlikler çocuğun daha nitelikli ürünlere yönelmesine yardımcı olmalıdır. Etkinlikler de uygulama temeline dayanmalı ve Türkçe dersini soyut bilgiler yığını olmaktan kurtarmalıdır.

2004-2005 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Öğretim Programının getirdiği en önemli yeniliklerden biri de ders kitaplarında yapılan değişikliklerdir. Bu programla birlikte her sınıf düzeyi için ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere üç kitap hazırlanmıştır. Ders kitabı, yalnızca derste işlenen metinlerden; öğrenci çalışma kitabı dersin işlenişindeki etkinlikleri içeren çalışma yapraklarından oluşmaktadır. Öğretmen kılavuz kitabı ise hem ders kitabını hem de öğrenci çalışma kitabını kapsayan rehber niteliğindeki bir kitaptır (Coşkun, 2009: 11). Böylelikle öğrencinin metinlerle, etkinliklerle farklı kitaplarda karşılaşması sağlanmakta ve ana dili eğitimi süreci de etkinlik temeline dayandırılmaktadır.

Ders kitaplarıyla ilgili genel sorun, kitaplardaki örneklerin, uygulamaların yetersiz olması ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerde metin çalışması kavramına yer verilmemesidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin olumlu mesajlarını tespit etmek, çalışma kitabındaki etkinliklerin bu mesajları buldurmaya ve pekiştirmeye yönelik olup olmadığını belirlemektir.

Yöntem

Bu çalışma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2010: 77).

Bu çalışmada verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda sınıflandırılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Örneklem olarak 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında ders kitabı olarak okutulan Millî Eğitim Bakanlığı yayınlarına ait 8. sınıf ders kitabı ile Dikey Yayıncılık'a ait 8. sınıf ders kitabı seçilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

MEB Yayınlarına ait 8. Sınıf Ders Kitabındaki Metinlerin İncelenmesi

1. Tema Okuma Kültürü

Kitaplarla Kurulan Dostluk: Bu şiir metninde kitabın vefalı bir dost, ilham veren bir yol gösterici olmasına değinilmiştir. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştirecek herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir.

Okuma Serüvenim Nasıl Başladı: Bu metin, hayatın anlam kazanması okumakla mümkündür mesajını verir. Bir şeye ilgi duymanın onu başarılı kıldığına dair bir mesaj vardır. Ailenin okuma kültürü edinmede önemli bir yeri olduğuna değinilmiştir. Okudukça, okumanın sevineceği, bir alışkanlık haline getirileceği mesajları dikkat çekicidir. Çalışma kitabında metindeki olay, yer, zaman ve karakterlere yönelik bir etkinlik bulunmakta metinde verilen mesajı/mesajları pekiştirmeye yönelik bir etkinlik bulunmamaktadır.

Sarı Traktör: Sarı Traktör metninde Talip Apaydın'ın aynı adlı eserinin roman olmayı başaramadığı, röportajla roman arası bir eser olarak kaldığı belirtilmiştir. İyi bir roman yazmak için kişilerin yazarın sahip olduğu fikri dayatmaya yarayan araçlar olmadığı kendi kişilikleri olması gerektiği, içlerinin doldurulması gerektiği belirtilmiş. Burada eleştirel okumaya dair bir örnek verilerek bu tür okumanın önemine vurgu yapılmıştır. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştirecek herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir.

2. Tema Atatürk

İşte Onun Evrensellik Anlayışı: Burada Atatürk'ün "Dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmaktır." (s.24) anlayışı vurgulanmıştır. Hep kendi mutluluğu için çalışan mutlu olamaz mesajı, öğrencilere kendi mahallesi, kendi yaşadığı yerin mutluluğuna, refahına hizmet eden mutlu olur fikrini hissettirebilir. Çalışma kitabında Atatürk'ün bazı sözleri verilerek öğrenciden bu sözlerle okuma metnini anlam yönünden karşılaştırmaları istenmiştir. Metnin mesajını kavratmaya yönelik bir etkinlik olarak düşünülebilir. Ayrıca Atatürk'ün vatan,

millet ve insan sevgisini konu alan bir yazı yazma etkinliği de yer almaktadır. Bu etkinlik de metnin mesajına pekiştirmeye yöneliktir.

Onuncu Yıl Nutku: Bu metinde Atatürk'ün cumhuriyetin onuncu yılında Türk milletine yaptığı meşhur seslenişi yer almaktadır. Atatürk, nutkunda çalışmanın, azmin zaferini ortaya koymuş Türk milletine yeni hedefler göstermiştir. Çalışma kitabında bu metindeki mesajları pekiştiren bir etkinlik bulunmamaktadır.

Atatürk ve Bilim: Bu metinde başarının bilim ve fen sayesinde meydana gelmesine değinilir. Gerçek yol göstericinin ilim ve fen olmasına değinilir. Çalışma kitabında metindeki mesajı destekleyen, pekiştiren etkinlikler yer almaktadır.

3. Tema Millî Kültür

Türküler Dolusu: Şair, halk şiirini ve türkülerini, ötekilerden daha üstün tutuyor. Çünkü bunlar Türklerin öz malıdır. Şairin yüreğinde memleket, millet sevgisi var. Şiirin hası, köy türkülerini bunlar sade, katışıksızdır. Türkülerin çoğu anonim olup çoğunda, mertlik, yiğitlik, özlem, vatan ve millet sevgisi vardır. Köy türkülerinde Türklere ait bir öz vardır. Türkü bilmeyen Türk'ü bilmez mesajı veriliyor. Çalışma kitabında şiirden alınan bazı sonuç cümlelerine uygun sebep yazma etkinliği vardır. Bir de bazı dizeler verilerek bu dizelerde anlatılmak istenen sorulmuştur. Bu bakımdan metinde verilen mesajların bu etkinliklerle pekiştirildiği düşünülmektedir. Ayrıca Tema Değerlendirme Sorularında da metindeki mesajı pekiştiren etkinlikler yer almaktadır.

Evliya Çelebi: Bu metinde ulaşım olanaklarının az ve sınırlı olduğu bir devirde 42 yılda pek çok yer gezen gezmeyle de kalmayıp edindiği intibaları yazıya geçiren Evliya Çelebi'nin ünlü bir seyyah olmasaydı şair müzisyen ve sanatçı olarak da yine bize kendini tanıttığına değinilmiştir. Bu metinde bir insanın çok yönlü olmasının önemine değinilir ve istenirse başarılmayacak hiçbir şeyin olmadığı mesajı verilir. Çalışma kitabında metindeki mesajı destekleyecek herhangi bir etkinlik bulunmamaktadır.

Ortaoyunu: Ortaoyunu adlı metinde ortaoyunu geleneğinden bahsedilirken oyuncuların çoğunun esnaftan olduğu birkaç tipi yıllarca oynadıkları için kusursuz bir hale getirdikleri dile getirilir. Tiplemeye sanata önem veren esnaf öğrencide dar planda bir oyunda oynama isteği geniş planda da sanata ilgi uyandırabilir. "Bu rolleri oynayanların çoğu esnaf takımından kimselerdi ve bütün yıl dükkânlarını kapadıktan sonra, akşamları, Ramazan olsun, başka aylarda olsun, gerek şehirde, gerek yazları banliyölerde hünerlerini gösterirlerdi. Hepsinin bir veya iki tipte ustalığı vardı ve bu tipleri, mesela Yahudi'yi, Acem'i, Laz'ı, Kürd'ü, otuz senedir oynaya oynaya taklitlerini mükemmelleştirmişlerdi." (s. 43) İnsan dilerse, çaba gösterirse içindeki sanatçı ruhu ortaya çıkarabilir mesajı verilmektedir. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştirecek herhangi bir etkinlik mevcut değildir.

4. Tema Kişisel Gelişim

Empati İle Yaşamak: "Empatide nesneliliği kaybetmemek, karşımızdaki kişinin korku, kaygı, neşe ve öfke gibi duygularıyla bunalmamak gerekir." (s. 53) Empati karşındakini anlamaya çalışarak insanların birbirlerine yaklaşmasını ve aralarında gerçeğe dayanan sevginin gelişmesini sağlar mesajı verilir. Çalışma kitabında metnin ana fikrini, yardımcı fikirlerini ve konusunu buldurmaya yönelik bir etkinlik bir de verilen ifadelerin öznel mi nesnel mi olduklarını belirlemeye yönelik bir etkinlik vardır. Metindeki mesajlara dikkat çekildiği söylenebilir.

Karanfiller ve Domates Suyu: Tabiatla kavga eden insanın onu dizginlemek için bir tarla açarak ekip biçmesi mahsul yetiştirmek için verdiği mücadelesi anlatılır. yediğimiz içtiğimiz şeylerde dişle, tırnakla, kanla, canla tabiat denen canavarı yenen tek gözü kör

Mustafa'dan yola çıkarak yediklerimiz içtiklerimiz hep bu mücadelenin ürünleridir. Çoğunlukla yiyip içtiğimiz şeylerin nereden geldiğini, hangi ellerin emek verdiğini düşünmeyiz. Burada bununla ilgili bir bilinç yaratılmaya çalışıldığı söylenebilir. Çalışma kitabında "Azim ve sebat insanların en büyük yardımcısıdır" sözünü açıklayan bir deneme yazma etkinliği bulunmaktadır. Bu etkinlik metinde verilen mesajı pekiştirmeye yönelik bir etkinliktir.

Martı:

Diğer martıların tek derdi karınlarını doyurmakken uçmayı seven, sürekli arayış içinde olan martı Jonathan Livingston'ın hayallerinin peşinden giderek martılar arası hız rekorunu kırmayı anlatılmaktadır. Başarı için hayallerinin peşinden git, farklı ol mesajı verilmektedir. Çalışma kitabında metinde verilen mesajın anlaşılmasını kolaylaştıran herhangi bir etkinlik bulunmamaktadır.

5. Tema Toplum Hayatı

Ergenekon Destanı: Bütün ülkeye Göktürkler'in hâkim olması düşmanları arasında kıskançlıklara neden oluyor; düşmanları bir araya gelerek öç almaya karar veriyorlar. Savaşta kaybeden Kay Han ile Dokuz Oğuz düşman esaretinden kurtularak kendilerine dağların içinde, insan yolu düşmeyen sapa bir yer bularak oraya yerleşiyorlar ve orada yeniden çoğalıyorlar. Dört yüz yıl sonra oraya sığmaz olunca dağın demir madeni olan kısmını eriterek oradan çıkıyorlar. Türk'ün birkaç kişi de kalsa çoğalıp toparlanacağı, cesareti ve azmi ile yeniden hâkimiyet kuracağı mesajı işleniyor. Çalışma kitabında metinde verilen mesajın anlaşılmasını kolaylaştıran, onu pekiştiren herhangi bir etkinlik bulunmamaktadır.

Misafirliklerimiz: "Gerçek manasında terbiyeli ve nazik bir adam veya bir hanım, tanıdığına, tanımadığına, sevdiğine, sevmediğine iyi muamele etmeye, hatır saymaya, gönül almaya mecburdur." (s.74) denerek misafirliğin öneminden, dinlerdeki yerinden, zamanımızda ulaşım imkânlarının artmasıyla misafirliklerin de kılınmasından, misafirliğin disiplin altına alınıp artık çat kapı misafirliğe gidilmediğinden; sohbet, hatır sorma, yaklaşma, yakınlaşma, yardımlaşmaya yaraması lazım gelen misafirliğin bazı çevrelerce müsrifliğe sebep olmasından, müşküliyet yaratmasından; dedikodulara, kırgınlıklara neden olmasından bahsediliyor. Misafirlik samimiyet gerektirdiği için insan kimlerle ahablık ediyorsa onlara misafirliğe gitmeli ve onları misafir olarak kabul etmeli diyor. Metin birden çok mesajıyla misafirlik konusunda farkındalık yaratmayı amaçlıyor. Çalışma kitabında, verilen ifadelerin öznel mi nesnel mi olduklarını belirlemeye yönelik bir etkinlik, cümlelerin başına uygun anlam özelliğini yazma etkinliği ve cümlelerin karşısına bulut içindeki anlam özelliğini yazma etkinliği olmak üzere üç etkinlik vardır. Bu etkinliklerle metindeki mesajlar pekiştirilmiştir.

İmece: İmeceye Türkülerle gidilir. İş bitince hemen dönmek yerine davul, zurna, halay ve türlü oyunlarla bir imece cümbüşü yaşanır. Bir hastanın tarlasındaki ekin imece usulü toplanır, imece ile iş eğlenceye dönüşür. Düğünlü bayramlı çalışma cemiyet ruhunu yansıtır. Çalışmanın birlikte yapıldığı ve eğlenceye dönüştürüldüğü zamanlarda yorgunluğun hissedilmediği mesajı verilir. Çalışma kitabında metindeki mesajlara değinen bir deneme yazma etkinliği vardır. Metindeki mesajların desteklendiği akıld kalıcılığının sağlandığı söylenebilir.

6. Tema Zaman ve Mekân

Güney İlleri: Mavi gökyüzü, karlı dağları, yeşil ovaları, yaylaları, yıldızlara değen çamları, yaz akşamları, baharda açar nar çiçekleri, arı sesi, çan sesi, gerçek yiğitleri ile güney illerinin eşsiz bir diyar olmasına değinilir. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren herhangi bir etkinlik yoktur.

Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu: Metinde bir avcının, vurduğu kuşu gölün suyunda yıkarken kuşun canlanması üzerine, suyun ölümsüzlük suyu olduğunu anlaması, kendi de içecekken gölün bin parçaya bölünmesi, böylelikle Bingöller'in oluşması anlatılır. İmkânsızlığı bilinse dahi yine de aramanın, denemenin önemli olduğu mesajı verilir. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştiren herhangi bir etkinlik yoktur.

Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek: "Zamanın azaldığını insan ancak bir yaşa geldikten sonra fark edebiliyor." (s. 94) Bazı işleri yapabilmek için olgunluğa erişmenin gerekli olduğu, olgunlaştıktan sonra da bu işleri yapmak için zamanın yetmediği dile getirilir. Metinde zamanın çok çabuk geçmesinden, kıymetinin genç yaşlarda bilinmemesinden, bir şeyler öğrenmek için en iyi zamanın gençlik olduğundan lakin gençlerin de zamanlarını boş işlerle geçirdiklerinden, kaybedilen paranın kazanılacağından ama kaybedilen zamanın geri getirilemeyeceğinden bahsedilir. Önemli olan, dünyada iyi işler yapmak, ardında hatırlanacak, sizi yaşatacak bir isim bırakmaktır mesajı verilir. "İnsanın etrafına, memleketine, insanlığa yararlı bir şey yapabilmesi, kendisine cömertçe bahşedilmiş olan zamanları iyi kullanması sayesinde mümkün olabilir. Ancak iyi yetişmiş insanlar, memleketlerine faydalı işler yapabilirler." (s. 95) Çalışma kitabında metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini buldurmaya yönelik bir etkinlik vardır. Bir de zamanı iyi değerlendirme ile ilgili bir yazma etkinliği yer almaktadır.

Dikey Yayıncılık'a ait 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Okuma Metinlerinin İncelenmesi

1. Tema Sevgi

Yurdum: Yurdunu bir ekmeğe benzetiyor öpüp başına koyduğu. Memleketin insan için ne denli önemli olduğuna, orada çocukluğun en güzel günlerini geçirdiğine, karnını doyurduğuna büyüdüğüne, yaşlandığına, üzüntüsünü, sevincini yaşadığına, âşık olup dostluklar edindiğine değiniliyor. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren bir etkinlik bulunmuyor.

Ağaç Sevgisi: Türk halkının ağaca karşı beslediği sevgi saygı örneklerle anlatılmaya çalışılmıştır. Halkımızda var olan bu sevgi modern ağaç bilgisi ile buluşturulursa yurdumuzun az zamanda yemyeşil olacağı mesajı verilir. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Eskici: Eskici adlı metinde kimsesiz Hasan, Filistin'in ücra bir kasabasına halasının yanına gönderilir. Aynı dili konuşmanın insan için tarif edilemeyecek bir mutluluk olması, dilinden anlamadığı insanlarla bir arada bulunmanın insana verdiği yalnızlık ve mutsuzluk dile getirilir. Hasan'ın Türkçe konuşan bir eskiciyle karşılaşınca günlerce süren sessizliğini bozması, eskicinin gideceği zaman gözyaşlarına hâkim olamaması dikkat çekicidir. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştiren bir etkinlik yoktur.

2. Tema Atatürk

Onuncu Yıl Nutku: Cumhuriyet'in onuncu yılında Atatürk'ün Türk milletine seslendiği meşhur konuşma metninde "Az zamanda çok ve büyük işler başardık." sözü milleti motive eden, çalışma azmi veren bir söz olarak karşımıza çıkmaktadır. Atatürk'ün, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetimizin kuruluşunun onuncu yılında Ankara'da kutlama törenleri sırasında yaptığı konuşma "Onuncu Yıl Nutku" olarak tarihe geçmiştir. Atatürk'ün; Kurtuluş Savaşı'nı birlikte verdiği, her cephesinde birlikte çarpıştığı milletine vefası, sevgisi ve inancı, her cümlesinde kendini gösterir. Bir yandan verilen mücadelenin ne derece büyük ve fedakârca olduğunu anlatırken, bir yandan da gelecek için hedefler belirler. Çağdaş ve ileri bir medeniyet seviyesine ulaşmanın yolu olarak refah, ilim, fen,

kültür ve sanata vurgu yapar. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda: Cahit Külebi bu şiirinde “Sana borçluyuz ta derinden / Işığsın bu yurdun” diye seslendiği Atatürk'ün yurdumuzun kurtarıcısı olup Cumhuriyet ve diğer yeniliklerle milleti yücelttiğini belirtiyor. Atatürk sevgisi kazandırmayı hedefleyen bir metindir. Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini anlatan bir yazı çalışması ile şiirdeki mesajlar desteklenmiştir.

Atatürk ve Millî Eğitim: Afet İnan'ın kaleme aldığı bu yazıda Atatürk'ün eğitim konusuna verdiği öneme değinilmektedir. Atatürk'ün eğitime bakışı, öğretmene duyduğu saygı, eğitim ortamında öğrencinin eğitime ve öğretmene bakışına olumlu bir yön verebilir. Afet İnan'a önerisi: “Talebe, her ne yaşta ve sınıfta olursa olsun, onlara geleceğin büyükleri nazarıyla bakacak ve öyle muamele edeceksin.” sözünü okuyan, öğrencilerine okutan bir öğretmen de Atatürk'ün bu tavsiyesine kulak verme ihtiyacını hissedebilecektir. Okumanın Atatürk için büyük bir ihtiyaç olduğu, kitaba işaretler koyarak, ilginç taraflarını belirterek, tarihi kitapları harita izleyerek okuduğu, eleştirel bir okuma tarzını benimsediği ifade edilir. Bu bilgiler öğrenciye ilham verebilir, tetikleyici bir unsur teşkil edebilir. Çalışma kitabında ana fikri ve ana fikri destekleyen ifadeleri bulma etkinliğiyle metindeki mesajlar pekiştirilmiştir.

3. Tema Toplum Hayatı

Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu: Oğuz boylarının töre ve aile yaşantısına, dünya görüşlerine diğer hikâyelerden daha ayrıntılı bir şekilde ışık tuttuğu gibi bu konulara ait mitleri de içinde barındıran bir hikâyedir. Hikâyede Oğuz beylerinden Dirse Han'ın çocuğu olmamaktadır. Dirse Han ve karısı bir toy düzenlerler, açları doyururlar, çıplakları giydirebilirler, borçluları borçlarından kurtarırlar ve hep birlikte Oğuz beyleriyle beraber tanrıya bir çocuk sahibi olmak için dua ederler. Bir zaman sonra bu duaları kabul olur ve Dirse Han, bir oğul sahibi olur. Yaratıcıdan bir şey isterken yeryüzünde iyilik yaparak ondan isteme bu şekilde onun rızasını kazanma fikri öne çıkarılır.

Dirse Han'ın hatununa söylediği;

Beri gel, başımın bahtı, evimin tahtı

Evden çıkıp yürüyende servi boylum

Topuğunda sarmaşanda kara saçlım

Kurulu yaya benzer çatma kaşlım

Çift badem sığmayan dar ağızlım

Güz elmasına benzer al yanaklım

Kadınım, direğim, dölğim.

sözler örnek olacak mahiyettedir. Bazı yerlerde çocuk sahibi olamayan evli çiftlerde kadının suçlandığı durumlar olabilmektedir. Çalışma kitabında metindeki mesajı destekleyen, pekiştiren herhangi bir etkinlik yoktur.

Misafirliklerimiz: “Gerçek manasında terbiyeli ve nazik bir adam veya bir hanım, tanıdığına, tanımadığına, sevdiğine, sevmediğine iyi muamele etmeye, hatır saymaya, gönül almaya mecburdur.” (s.74) denerek misafirliğin öneminden, dinlerdeki yerinden, zamanımızda ulaşım imkânlarının artmasıyla misafirliklerin de kılınmasından, misafirliğin disiplin altına alınıp artık çat kapı misafirlğe gidilmediğinden; sohbet, hatır sorma, yaklaşma, yakınlaşma, yardımlaşmaya yaraması lazım gelen misafirliğin bazı

çevrelerce müsrifliğe sebep olmasından, müşküliyet yaratmasından; dedikodulara, kırgınlıklara neden olmasından bahsediliyor. Misafirlik samimiyet gerektirdiği için insan kimlerle ahablık ediyorsa onlara misafirliğe gitmeli ve onları misafir olarak kabul etmeli diyor. Metin birden çok mesajıyla misafirlik konusunda farkındalık yaratmayı amaçlıyor. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Burçak Tarlası: Ah ne yaman, zormuş burçak yolması, burçak tarlasında gelin olması diyerek Anadolu'da gelin olmanın kadın olmanın zorluklarını işleyen bir şiirdir. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren bir etkinlik bulunmamaktadır.

4. Tema Milli Kültür

Neşet Ertaş: Büyük saz ve söz ustası Neşet Ertaş'ın geniş kitlelerce tanınmasına rağmen kalabalıktan ve şöhretten kaçmış olması ekranlarda şöhreti ışıltılı bir hayat olarak gören genç nesillere olumlu bir örnek olabilir. Mezhep, parti ve etnik kimlik ayırımına yüz vermemiş olmasının metinde işlenmesi gençlere yol gösterici bir unsur olarak nitelendirilebilir. Neşet Ertaş, çocuk yaşlarından itibaren babası Muharrem Ertaş'a düğünlerde kemaniyle eşlik etmiştir. Sanatının küçük yaşlarda başlaması, öğrencilere sanata küçük yaşlarda ilgi duyma ve sanatla uğraşmaya erken yaşlarda başlama konusunda ilham verebilir. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren bir etkinlik yer almamaktadır.

Hoca Bakkal: Hoca bakkal, çocuklara karşı sevgi dolu, dürüst ve çalışkan, ihtiyaç sahiplerine yardım eden, bir şeyler ikram etmeyi seven, güler yüzlü ve sohbete tatlı, dini ve milli duygulara önem veren biridir. Hoca bakkalın mahalleliye karşı anlayışlı tutumu, dürüstlüğü ve yardımseverliği dikkat çekicidir. O kadar dürüsttür ki insanlar onun hiçbir zaman eksik tartmadığını bilirler. Bunlar önemli mesajlardır. Alışverişin yalnızca bir tüketim değil aynı zamanda bir kültüre ait birçok öğeyi de içinde barındıran sosyal bir olay olmasına değinilir. Geçmişten günümüze alışveriş anlayışımızda büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Türküler Dolusu: Şair, halk şiirini ve türküleri, ötekilerden daha üstün tutuyor. Çünkü bunlar Türklerin öz malıdır. Şairin yüreğinde memleket, millet sevgisi var. Şiirin hası, köy türküleri bunlar sade, katışıksızdır. Türkülerin çoğu anonim olup çoğunda, mertlik, yiğitlik, özlem, vatan ve millet sevgisi vardır. Köy türkülerinde Türklere ait bir öz vardır. Türkü bilmeyen Türk'ü bilmez mesajı veriliyor. Çalışma kitabında türküleri milli kültürümüzdeki işlevi konulu bir yazma etkinliği bulunmaktadır. Bu etkinlikle metnin mesajları desteklenmiş, akılda kalıcılığı sağlanmış olmaktadır.

5. Tema Duygular

Dokuzuncu Hariciye Koğuşu: “Öyle bir yaşta idim ve öyle bir mizaçta idim ve çocukluğumda o kadar az oyun oynamıştım ve aldatmasını o kadar az öğrenmişim ki yalan, bana suçların en ağırısı gibi geliyordu ve bir yalan söylendiği zaman insanların değil eşyanın bile buna nasıl tahammül ettiğine şaşırıyordum.”(s.79) cümlesinde dürüstlük öne çıkmakta öğrenciye olumlu bir mesaj vermektedir.

“Dokuzuncu Hariciye Koğuşu'na doğru ağaçların bile sıhhatine imrenerek yürürdüm...” (s.77) cümlesiyle hasta bir insanın hayata bakışı, çektiği sıkıntılar anlatılırken öğrencinin sağlığın kıymeti üzerine düşünmesi sağlanmış olur.

“Ve baktım: Minderde üst üste konmuş iki yastık (Demek annem biraz rahatsızlanmış ve buraya uzanmış.). Masanın yanında rafın önüne çekilmiş bir sandalye (Demek annem en üst raftan bir ilaç şişesi almış.). Ha... İşte masanın üstünde bir şişe: Kordiyal (Demek annem bir fenalık geçirmiş.). Minderin üstünde ıslak, buruşuk bir mendil (Demek annem

ağlamış.)” (78). Görünen gerçekten hareketle gizli gerçeğin bilgisine ulaşma, akıl yürütme örnekleri verilerek öğrencinin sorgulama, analiz yapma duyguları harekete geçirilir. İnsana, eşyaya karşı farkındalık oluşturması sağlanmış olur.

“Hakikati seviniz, o da sizi sever. Hakikati arayınız, o da sizi arar ve üstüne yalan Çin setleri gibi kalın duvarlar örse de altında kalan hakikat bir ince iniltiyle, bir hafif rüzgâr dalgasıyla, herhangi bir küçük işaretle mevcudiyetini bildirir; “Buradayım!” der.” (s. 79) Burada da hakikatin saklanamayacağı, doğruluktan, dürüstlükten vazgeçmemek gerektiği mesajı verilir. Çalışma kitabında metindeki mesajları pekiştiren bir etkinlik yer almamaktadır.

Sevgilerde: Çekingenlikler, bitmeyen işler yüzünden kalbi dolduran duyguların kalpte hapsolup kaldığı, insanlar sevgiyi paylaşmadan ömürlerinin tükendiği dile getirilir. İşi gücü, çekingenliği bir kenara bırakın, sevginizi paylaşın mesajı verilir. Çalışma kitabında, metindeki mesajı bulduran, pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Dülger Balığının Ölümü: Mehmet Kaplan’ın Sait Faik’e ait Dülger Balığının Ölümü adlı hikâyesini incelediği bir metindir. “Yazar hikâyesinde dülger balığının dehşet verici, çirkin görünüşü ile huyunun yumuşaklığı ve zavallılığı arasındaki tezadı kuvvetle belirtir. Bu hâli ile o, toplumda dış görünüşleriyle çirkin, korku verici fakat aslında iyi huylu, mazlum insanlara benzer.”(s.84). Öğrenciye insanları dış görünüşleriyle değerlendirmenin yanlış olduğu mesajı verilir. “Eskiden azgın bir canavar olan dülger balığını İsa munis hâle getirmiştir. Bu efsane sadece İsa’nın peygamberlik gücünü yükseltmez, aynı zamanda, kötülerin iyileştirilebileceği fikrini de telkin eder. İsa’nın dülger balığının kulağına ne fısıldadığı belirtilmemiş olmakla beraber İsa’nın insanlık tarihinde taşıdığı manaya göre bu ancak sevgi ve merhamet olabilir.” (s.84). İnsanların kötü de olsa bir gün iyi olma ihtimallerinin olduğundan, sevgi ve merhametle kötünün iyiye dönebileceğinden bahsedilir.

“Bir sabah, tesadüfen köprü altından eşimle beraber geçerken onunla karşılaştık. Selamlaştık. Sait Faik’i ilk defa gören eşim “Kim bu serseri, eşkiya kılıklı adam!” dedi. “Sait Faik” dedim. Gözlerine inanamadı. “Ne, o güzel hikâyeleri yazan bu adam mı?” diye hayret etti.” (86) insanlar hakkında önyargılı olmamalıyız mesajı belirgindir. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştiren bir etkinlik yoktur.

6. Tema Zaman ve Mekân

İğde Çiçeği Kokan Sabahlar: Dünya üzerinde farklı coğrafyalarda, farklı zaman dilimlerinde yaşayan her bir insanın birbirinden habersiz farklı günlük işleri ve sıkıntıları vardır. Baharın müjdecisi iğde çiçeklerinin kokusu onlara bu işler ve sıkıntılarla başa çıkma azmi aşılmalıdır mesajı verilmektedir. Çalışma kitabında metindeki mesajları pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Gar: Oktay Akbal’ın bir tren garına dair izlenimlerinin yer aldığı metinde garın bir kış sabahı gelen giden çeşit çeşit insanla değişen halleri anlatılıyor. Köylü bir kadın ve yanında genç yaşta çökmüş bir adamın yoksulluğu ile yaşanan şehirdeki insanların anıtlarını, binalarını, mağazalarını, gürültüsünü, renkli vitrinlerini, kumaşlarını, sinemalarını, hayallerindeki ışıklı geceleri karşılaştırıyor. Kendi yaşadığı dünyayı kâğıttan bir dünyaya ve insanları da kâğıttan insanlara benzetiyor. Gerçekliği sorguluyor. Kendini hayallerine, yaşadığı şehrin keşmekeşine kaptıran insana gerçeğin hayal gibi geldiği, insanın kendi gerçekliğinden uzaklaştığı, duyarsızlaştığı dile getiriliyor. Çalışma kitabında metindeki mesajı/mesajları pekiştiren bir etkinlik yoktur.

Çocukluğum: Abdullah Rıza Ergüven şiirinde çocukluğun unutulmadığı, başının çaresine bakabildiği, çocukluğunun güzel günleri hatırlattığını ama çocukluğunu yitirdiğini anlatıyor. Çocukluğun kıymeti bilinmesi gereken bir evre, güzel yaşanması

gereken bir dönem olduğu hissettiriliyor. Çalışma kitabında metindeki mesajı pekiştiren bir etkinlik bulunmuyor.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin ilgi alanları ve zihinsel gelişimlerinin farklı olduğu bir eğitim ortamında öğretmenlerin en çok kullandığı araçlardan birisi de ders kitaplarıdır. Öğretim programlarının içeriğini öğrenciye aktarabilmek ders kitapları ile mümkündür. Ders kitapları öğrenme-öğretme sürecinde ön planda olan bir ders aracıdır. Birçok öğretmen, öğretim programlarından ziyade, öğrenme-öğretme etkinlikleriyle ilgili çalışmalarını ders kitabına ve öğretmen kılavuz kitabına göre düzenlemektedir. Bu durum ders kitaplarının önemini daha da artırmaktadır. Ders kitaplarının okullarda en çok kullanılan araç olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle ders kitaplarının olumlu yanlarının bilinmesi ve kitapların buna göre düzenlenmesi gerekir.

Ders kitabı eğitim ortamında önemli bir araçtır, temel kaynaktır. Her öğrencinin önünde hazır bulunan belki de yegâne öğretim materyalidir. Ders kitaplarına alınan metinler sadece okuma, dinleme araçları olarak kalmamalı metinlerin uzun uzadıya tahlili yapılmaya bile metindeki olumlu mesajların altı çizilip sorularla, etkinliklerle pekiştirilmeye çalışılmalıdır. Böylelikle ders kitabındaki metinlerden en üst düzeyde yararlanılmış olacaktır.

Öğretmenlerin metinleri önceden okuyup metin üzerinde düşünmeleri metnin ihtiva ettiği olumlu mesajların tespit edilip vurgulanması açısından önemlidir.

Görsel medya, internet, cep telefonları vesaire yüzünden kitap okuma alışkanlığı edinmemiş öğrenciler için ders kitapları edebî metinlerle karşılaşmaları için bir fırsattır. Evinde kitap olarak sadece ders kitabı bulunan veliler de öğrencileri ile birlikte Türkçe ders kitaplarındaki metinleri okuyabilmektedirler. Ders kitapları böyle evlerde önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır. Bu sebeplerden dolayı ders kitaplarına metin seçilirken Türkçenin güzelliklerini sezdirecek, okuyana ilham verecek edebî metinler seçilmelidir. Çünkü usta bir kalemin elinden çıkmış edebî bir metnin okunabilirliği, vermek istediği mesajı/mesajları olacaktır.

İncelediğimiz Millî Eğitim Bakanlığı yayınlarına ait sekizinci sınıf Türkçe kitabındaki 18 okuma metninden yalnızca 8 metnin iletmiş olduğu mesaj, çalışma kitabında etkinliklerle desteklenmiş, pekiştirilmiştir. Diğer 10 okuma metninin içerdiği olumlu mesaj eğer öğretmen de değinmemişse farkına varılmadan geçilmiş olacaktır.

Misal olarak, “Neşet Ertaş” adlı metin vasıtasıyla öğrenci, Neşet Ertaş hakkında bilgi sahibi olacaktır ama ondan ilham alması için, onu örnek alması için metnin mesajını iyi anlaması gerekmektedir. Bunun için de öğretmenler metindeki mesajı desteklemeli, pekiştirmelidirler. “Eskici” metni okunduktan sonra Hasan’ın neden ağladığı konusunda konuşulmalı, aynı dili konuşmanın insana verdiği huzur ve mutluluk üzerine öğrencilerin düşünmesi sağlanmalıdır. “Karanfiller ve Domates Suyu” adlı metinde eğer çok dikkat edilmezse sadece akılda kalan Kör Mustafa’nın azmi sayesinde tabiatla olan mücadeleyi kazanması, toprağı ekip ürün yetiştirmesi olacaktır. Hâlbuki burada öğrenci yediğimiz, içtiğimiz şeylerde kimlerin nasıl emekleri olduğu konusunda düşündürülürse tabiata, nimete daha duyarlı bir bakış kazanabilecektir.

Dikey Yayıncılık’a ait sekizinci sınıf Türkçe ders kitabındaki okuma metinlerindeki olumlu mesajlar incelenmiş 18 okuma metninden 3’ünün iletmiş olduğu mesaj/mesajların çalışma kitabındaki etkinliklerde desteklenmiş, pekiştirilmiş olduğu görülmüştür. Etkinliklerde değinilmediğinden 15 okuma metni sadece okuma aracı olarak kitapta yer almıştır.

Sekizinci sınıf öğrencilerine ağırlıklı olarak sınava yönelik çalışmalar yapıldığı duyulmaktadır. Metni anlamaya, metnin mesajını çözümlmeye yönelik etkinlikler ihmal edilmektedir. Liselere giriş sınavlarında öğrencilerin paragraf sorularında zorlanmalarının sebeplerinden birinin de bu yaklaşım olduğu söylenebilir.

Metinlerdeki olumlu mesajların tespit edilmesi öğrenciye olumlu davranışlar kazandırılması, karakter gelişimlerinin sağlanması açısından önemlidir. Türkçe ders kitaplarındaki olumlu mesajlar sorularla ve etkinliklerle pekiştirilmelidir. Çocuğun bu mesajları içselleştirmesi için gereken etkinlikler ders içinde ve ders dışında yapılmalıdır.

Çalışma kitaplarına ders kitabındaki okuma metinlerinin iletmiş mesajları bulduracak, pekiştirtecek etkinlikler alınmalı böylelikle metnin ve mesajının daha iyi anlaşılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2006). Türkçe Öğretim Yöntemleri. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Alkan, C. (1979). Eğitim Ortamları. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Binyazar, A. (1983). Ana Dili Öğretiminde Yazınsal Alanlara Açılım. *Türk Dili Aylık Dil ve Yazın Dergisi*. XLVII (379-380), s. 57-72.
- Coşkun, E. (2009). Geçmişten Günümüze Türkçe Öğretimi. İçinde A. Kırkkılıç, & H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. (s. 1-13). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- İlköğretim 8 Türkçe Ders Kitabı, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- İlköğretim 8 Türkçe Ders Kitabı, Ankara: Dikey Yayıncılık
- Kantemir, E. (1986). Ortaöğretimde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimine Genel Bir Bakış. İçinde N. Ergen (Ed.), *Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları* (s. 33-41). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Karasar, N. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemi (21. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kavak, Y., Kutlu, Ö., & Artar, M. (2004). Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması Sürecinde Ders Kitaplarının İyileştirilmesi Konusunda Eğitim Yayıncılarının Görüşleri. İçinde H. Asıcı, A. Orakçı, N. Ertürk, & O. Telatar (Ed.), *Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu*. (s. 120-123). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1996). Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin Yayınevi.
- MEB (1995). Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği. 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Pingel, F. (2003). Ders Kitaplarını Araştırma ve Düzeltme Rehberi, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Sever, S. (2005). Türkçe Öğretiminin Çözümlemeyen Sorunları. *Türkçem, Dilim Dilim*, (s. 8-16). Ankara.
- Sever, S., Kaya, Z., & Aslan, C. (2011). Etkinliklerle Türkçe Öğretimi. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şahin, A., Şahin, E. (2009). Türkçe Öğretiminde Teknoloji ve Materyal Kullanımı. İçinde A. Kırkkılıç, & H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (s. 319-346). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yalınkılıç, K. (2010). Bir Öğretim Aracı Olarak Ders Kitabı. Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri. (Editör: Hakan ÜLPER). Ankara: Pegem A Yayınları